

HOLLANDA

İHRACATTA POTANSİYEL TARIM ÜRÜNLERİ

HOLLANDA

Büyüme Oranı: % 3,06 / **GSYİH:** 874.480 milyon \$ / **Nüfus:** 17.080.000/ **Başkent:** Amsterdam

1. GENEL EKONOMİK DURUM

Ekonomik Yapı

Hollanda ekonomisi, özel sektör ve kamu sektörünün her ikisinin de önemli roller oynadığı karma bir pazar ekonomisi niteliği taşımaktadır. Ekonomi güçlü bir uluslararası yönelime sahiptir. Hollanda, ticaret ve yüksek düzeyli finansal ve mesleki hizmetleri ile ünlenmiş, dünyadaki en zengin ve refah seviyesi yüksek ülkelerden biri olarak öne çıkmaktadır.

Hollanda, Dünya Ekonomik Forumu kapsamlı Kalkınma Endeksi sıralamasında gelişmiş ekonomiler içerisinde 7. sırada, AB ekonomileri arasında 6. sırada yer almakta, IMF'nin 2018 verilerine göre nominal olarak dünyanın en büyük 17. ekonomisini oluşturmakta, kişi başına düşen gelirden de 13. sırada yer almaktadır.

Ekonominin ana sektörleri nakliye/lojistik, kimya sanayi, ticaret ve hizmetlerden oluşmaktadır. İmalat sanayi Hollanda'da, Almanya, Fransa ve İtalya gibi diğer Avrupa ülkelerinde olduğundan daha az baskın durumdadır. Endüstriyel aktiviteler esas olarak gıda işleme, kimyasallar, petrol işleme ve elektrikli makineler üzerine yoğunlaşmıştır.

Son derece mekanize tarım sektörü GSYİH'nin % 1,6'sını ve işgücünün yalnızca % 2'sini istihdam etmekle birlikte gıda işleme sanayisi ve ihracat için önemli miktarda üretim gerçekleştirmektedir.

2017 yılı GSYİH'nde sanayi % 17,9, hizmetler sektörü ise % 70,2 pay almıştır. Bilgi iletişim teknolojileri sektörü halen GSMH artışına % 20 civarında katkıda bulunmaktadır.

Tarım ve gıda ile kimyasallar gibi daha geleneksel sektörlerde biyoteknoloji giderek artan önemde bir rol oynamaktadır. Oldukça dışa açık olan ekonomi dış ticarete ve finansal hizmetlere bağımlıdır.

Hollanda "Euro Zone" içerisinde ve para kontrolü Avrupa Merkez Bankası tarafından sağlanmaktadır. Hollanda finans sektörü Hollanda GSYİH'nin 4 katı olan ve ülkedeki bankacılık işlemlerinin % 80'ni yürüten 4 ticari bankaya odaklanmıştır.

2008 yılı küresel krizi boyunca bütçe açığı GSYİH'nin % 5,3 oranında kalmış, 2009'dan 2013'e kadar süren ekonomik durgunluk döneminde işsizlik iki katı artarak % 7,4'e yükselmiş, hanehalkı harcamaları kısılmıştır. 2010 yılından bu yana Hollanda hükümeti kamu finansmanının geliştirilmesi, emek piyasası, konut sektörü, enerji piyasası ve emekli aylıkları gibi anahtar alanlarda yapısal reformlar hayata geçirmiş, 2014 yılından itibaren de ekonomik büyüme az da olsa artmaya başlamıştır.

2017’de bütçe, ülkenin GSYİH’nın % 0,7’si oranında fazla vermiş, ekonomik büyüme % 3,2 düzeyinde olmuş ve kişi başına düşen GSYİH kriz dönemi öncesi düzeyine tekrar yükselmiştir.

2018-2021 dönemi için hükümetin açıkladığı mali politikalar, devlet harcamaları ve yatırımlarında artışı, iç talebin yükselmesini, hanehalkı harcamalarını ve yatırımlarını desteklemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca hükümet, işsizlik oranını aşağı çekmek amacıyla kamu ve özel sektörde işçi talebini artırmayı da hedeflemektedir.

Ekonomi Politikaları

Hollanda ekonomisi çok gelişmiş bir serbest piyasa ekonomisidir. Dolayısıyla devletin ekonomideki ana etkisi, daha çok düzenlemeler ve vergilendirme kapsamında olmaktadır. Devlet kapsamlı, yapısal ve düzenleyici reformlar ile sıkı ve istikrarlı bir ekonomi politikasını birlikte uygulamaktadır.

Hollanda ekonomisinin rekabet gücü özellikle son 10 yılda önemli ölçüde gelişmiştir. Bunda hükümetin 1995 yılında Hollanda ekonomisinin teknolojik temelini geliştirecek şekilde büyük kuruluşlara vergi avantajları sağlayan dört yıllık bir planı uygulamaya koymasının özel bir etkisi olmuştur. Hükümet bu dönemde yüksek teknoloji araştırma enstitülerinin kuruluşuna 124 milyon dolar ayırmıştır. Bu planın uygulanması neticesinde, Hollanda özel sektörü yüksek teknolojili Ar-Ge yatırımlarına önem vermiş; üniversite, devlet ve sanayi işbirliği gelişmiştir.

Hollanda devleti ekonomideki rolünü 1980’lerden beri göreceli olarak azaltmaktadır. Özelleştirme çalışmaları halen devam etmekte, piyasaların işleyişi üzerindeki kontrolünü giderek daha da azaltmaktadır. Hollanda, Hollanda ile birlikte, uluslararası serbest ticareti ve vergi ve tarifelerin azaltılmasını en çok destekleyen iki ülkeden birisidir. Hollanda’nın 1990’larda başlayan ekonomik başarısı, uyguladığı ekonomi politikaları kapsamında 1970’lerin sonu ve 1980’lerde işyerlerinin geçirdiği değişimin sonucudur.

Avrupa’daki diğer ekonomiler 1990’larda ortalama olarak % 1.6 oranında büyürken, Hollanda ekonomisi ortalama % 2.8 oranında büyümüştür. Devlet pek çok kamu kuruluşunu özelleştirerek ekonomideki rolünü azaltmış, firmaların önemli bir kısmı ileri teknolojileri kullanmaya başlamışlardır. Bu yolla, Hollanda Avrupalı komşularının pek çoğundan daha önce ekonomik reformları gerçekleştirerek, bu ülkelerden çok daha fazla rekabetçi hale gelmiştir. Ekonomi politikalarının sonucu olarak, diğer pek çok gelişmiş ülkede olduğu gibi Hollanda ekonomisinde de hizmetler sektörü büyümüş, tarımsal üretim ve sanayi sektörünün GSMH içerisindeki payı göreceli olarak azalmıştır.

Devlet kurumları, ekonomik ve sosyal politikaları belirlerken, işveren dernekleri ve ticaret birlikleri ile yakın işbirliği içerisinde çalışmaktadır. Bu mekanizmaya ‘Polder Model’ adı verilmektedir. Polder, Hollandacada, denizden kazanılmış arazi anlamına gelmektedir. Politikalar belirlenirken, bağımsız bir kuruluş olan ‘Hollanda Merkezi Planlama Bürosu’ nun bilimsel görüş ve verileri de göz önüne alınmaktadır.

Polder modeli, 1982 yılında işveren dernekleri, sendikalar ve devletin birlikte, ekonominin yeniden canlandırılması için, daha kısa çalışma saatleri ve daha düşük ücretler uygulanması yoluyla daha fazla kişi istihdam etmek yönünde ortak karar aldığına başlamıştır. Kamu kuruluşlarının özelleştirilmesi ve bütçe kesintileri yönündeki ekonomi politikaları ile birleştirilen bu model, 1990'ların sonunda gerçekleşen Hollanda mucizesinin nedenidir.

Bu süreçte önemli rolü olan kuruluşlardan biri, Jan Tinbergen tarafından 1945 yılında kurulmuş olan 'Hollanda Merkezi Planlama Bürosu'dur. Jan Tinbergen, geliştirdiği makroekonomik model nedeniyle, 1959 yılında Nobel ödülünü kazanmış, bir ekonomisttir. Modeli önce Hollanda'da, II. Dünya Savaşı sonrasında da Hollanda ve İngiltere'de uygulanmıştır.

Son yirmi yıldır, ekonomik politikalar kısa ve orta vadeli makroekonomik modellere odaklanmak yerine, ekonomik sistemin hem kurumsal yapısının hem de fiziksel ve sosyal altyapısının iyileştirilmesine odaklanmaktadır. İstikrarlı bir ekonomik ortam yaratmak açısından makroekonomik politikalar hala önemini korumakla beraber, ekonominin büyüme potansiyeli ve performansını güçlendirmek açısından yapısal hususların daha önemli olduğu düşünülmektedir.

Belli Başlı Ekonomik Bölgeler

Ekonomik faaliyetler Ranstad olarak bilinen, en büyük dört şehir olan Amsterdam, Rotterdam, Lahey ve Utrecht'ten oluşan alanda yoğunlaşmıştır. Ücretli çalışanların % 50'si Ranstad Bölgesinde bulunan üç batı eyaleti olan Kuzey Hollanda (Noord-Holland), Güney Hollanda (Zuid—Holland) ve ülkenin en zengin bölgesi olan Utrecht'te istihdam edilmektedir.

Hollanda yüzölçümü itibarıyla küçük bir ülke olmasına rağmen ülkenin ekonomik bölgelerinde üretim sektörlerine göre, bölgelerin tarihsel ve coğrafi özelliklerine dayalı bir çeşitlilik vardır. Dağıtım ve depolamaya bağlı birçok aktivite, Rotterdam Rijnmond bölgesi, Zeeland, ya da Amsterdam yakınındaki Kuzey Denizi kanalı gibi belli başlı suyolları ve deniz-nehir bağlantı noktalarının bulunduğu yerlere yakın yoğunlaşmıştır. Amsterdam Schiphol Havaalanı sağladığı dinamik altyapı ile birçok firmaya cazip gelmektedir.

Geleneksel olarak tarımsal bir yapı gösteren ülkenin kuzeyi, aynı zamanda büyük ya da çok sayıda küçük işyerinin toplandığı bir bölgedir. Utrecht ülkenin merkezinde bulunmaktadır ve iş hizmetleri sektöründe önemli bir yere sahiptir. Birçok Hollandalı ve yabancı IT firmasının merkezi bu bölgede yoğunlaşmıştır.

Ülkenin doğusunda ekin ve canlı hayvan yetiştiriciliği başta olmak üzere, çiftçilik sektörü ve et işleme sanayi faaliyet göstermektedir. Kimya sanayindeki Akzo Nobel gibi diğer sanayi kolları da bu bölgededir. Elektronik sektöründe lider isim Philips'in de bulunduğu Noord Brabant bölgesi de önemli bir sanayi merkezidir. DAF traktörlerinin de üretildiği bu bölge, aynı zamanda nakil araçlarının üretim yeridir.

Güneyde Limburg bölgesi, Avrupa nakliye yollarının kesişim yeridir. Almanya'nın Rhine/Ruhr bölgesi ve Merkezi Avrupa'ya geçecek bütün kara ve demiryolları Limburg'dan geçmektedir. Nehirler üzerindeki taşımacılık, Meuse nehri ve Juliana kanalı üzerinden belli başlı Avrupa su yollarına geçişi sağlamaktadır. Limburg bölgesinin ekonomik altyapısının temel dayanaklarından biri de Maastricht-Aachen Havaalanı olup, buradan sağlanan yolcu ve mal taşıma ve charter uçuşları, Avrupa'ya yapılan dağıtımın büyük bir bölümünü oluşturmaktadır. Kimyasallar üretimi konusunda bir joint venture olan DSM-Mitsubishi ve Volvo otomobilleri üreten Nedcar şirketi bu bölgede faaliyet göstermektedir.

Doğuda yer alan Overijssel bölgesi, özellikle tekstil endüstrisi nedeniyle Hollanda'nın en gelişmiş sanayi bölgesidir. Ayrıca metal, kimya, kauçuk ve et işleme sanayileri ile tarım sektörü de bu bölgede bulunan önemli sektörlerdendir. Twente Teknik Üniversitesinin burada kurulmuş olması da bölgenin araştırma ve teknik altyapı bakımından oynadığı önemli rolün bir göstergesidir.

2. TÜRKİYE İLE TİCARET

Türklerle Hollandalılar arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin geçmişi 400 yıl öncesine dayanmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu'nun daveti üzerine ilk Hollanda elçisi 1612 yılında İstanbul'a gelmiştir. 1855 yılında Lahey'de açılan büyükelçiliğimize 1859 yılında Yahya Karaca Paşa atanmıştır. O dönemde Osmanlı-Hollanda ilişkilerinde başlıca konu ticarettir. Hollandalı tüccarlar tarafından satın alınan başlıca ürünler, Suriye ve İran'dan ipek, Asya'dan da baharat olmuştur. 17'nci yüzyılda Türkiye, Hollanda'ya yün ve pamuk ihraç etmeye başlamış, Hollanda da buna karşılık İstanbul ve İzmir'e pamuklu ve yünlü kumaş satmıştır. 19'uncu yüzyılda ise Hollanda'ya ihraç ettiğimiz en önemli ürün tütün olmuştur.

Cumhuriyetin ilanından sonra Türkiye ile Hollanda arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin güçlendirilmesi için 1934'te Türk-Hollanda Derneği kurulmuştur. Derneğin kuruluş anlaşması her iki ülkenin devlet başkanları olan Atatürk ve Kraliçe Wilhelmina tarafından imzalanmıştır. Bu olaydan önce 1930'da ise Hollanda'nın çok uluslu şirketi olan Philips, Türk Philips Ltd. olarak Türkiye'de faaliyete başlamıştır.

Türkiye ile Hollanda arasındaki ticari ilişkiler, Türkiye ekonomisinin 1980'li yılların başında dışa açılmasından sonra gelişme göstermiştir. Öte yandan, 1996 yılında AB ile Türkiye arasında imzalanan Gümrük Birliği Anlaşması ile birlikte diğer Avrupa ülkeleriyle olduğu gibi, Türkiye ile Hollanda arasındaki sanayi ürünleri ticaretinde uygulanan gümrük vergileri kaldırılmış ve bu durum iki ülke arasındaki ticaretin artmasını sağlamıştır.

Türkiye ile Hollanda arasındaki ticaret hacmi, hem ihracat hem de ithalattaki artışlarla devamlı bir artış trendi içerisinde. 2015 yılından bu yana iki ülke arasındaki dış ticarete ülkemiz lehine dış ticaret fazlası gerçekleşmektedir.

Türkiye ile Hollanda Arasındaki Anlaşma ve Protokoller

Anlaşmanın Adı	İmza Tarihi
Ticaret ve Ödeme Anlaşması	6.09.1949
Ekonomik ve Teknik İşbirliği Ortak Komisyonu (KEK) Kurulmasına İlişkin Mektup Teatisi	24.01.1985
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	27.03.1986

Çifte Vergilendirmenin Önlenmesi Anlaşması	27.03.1986
Hayvan Sağlığı Alanında İşbirliği Yapılmasına İlişkin Veterinerlik Anlaşması	24.05.1995
Tarım ve Kırsal Politikalar Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı	21.09.2000
Enerji Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı	3.10.2000
Uluslararası Karayolu Taşıma Anlaşması	17.04.2003
Gümrükler Alanında İdari Yardım Anlaşması	18.08.2005

Türkiye-Hollanda Yatırım İlişkileri

Türkiye'nin 2017 yılında yurtdışına gerçekleştirdiği 3,18 milyar \$ değerindeki toplam yurtdışı doğrudan yatırımda, Hollanda 734 milyon \$ % 23,1 pay ile 2. sırada (ABD 820 milyon \$ ile birinci, TCMB) yer almaktadır. 2017 yılında yurtdışından Türkiye'ye gelen 7,44 milyar \$ değerindeki toplam doğrudan yatırımda, Hollanda 1,77 milyar \$ % 23,8 pay ile birinci sıradadır (TCMB).

Toplam yabancı sermayeli firma sayısı açısından da, Alman ve İngiliz firmalardan sonra, Hollandalı firmalar üçüncü sırada gelmektedir. Bunlardan bazıları, onlarca yıldır Türkiye'de faaliyet gösteren Philips, Unilever, Shell ve ABN Amro gibi eski firmalardır. Son yıllarda Türkiye'de faaliyet göstermeye başlayan Hollandalı firmalar, daha çok, emlak ve inşaat sektörlerinde yatırım yapmıştır. Corio, Redevco ve Multi Turkmall gibi büyük Hollanda şirketleri ya yeni ticari projeler üstlenmekte ya da yerel firma ve gayrimenkulleri satın almaktadırlar. İnşaat ve pazarlama konularında uzmanlaşmış küçük ölçekli pek çok Hollanda firması, tatil yörelerindeki yerleşim projelerinde yoğun olarak faaliyet göstermektedir. Hollanda kökenli firmalar tarafından tercih edilen diğer alanlar ise şunlardır: Toptan ve perakende ticaret, turizm ve catering, nakliye ve haberleşme, makina sanayi, metal ve plastik işleme, tekstil ve hazır giyim, bilişim, yayıncılık ve eğitim sektörleri.

Toptan ve perakende ticaret alanında, hem C&A gibi tanınmış Hollanda perakende mağaza zincirleri, hem de ülke içi ve dışında farklı ürünlerin ticaretini yapan çok sayıda küçük firma bulunmaktadır. Turizm ve catering firmaları da emlak ve inşaat sektörlerinde faaliyet gösterenler gibi, çoğunlukla turistik yörelerde yatırım yapmaktadır. Bu iki sektörde çalışan Hollanda kökenli firmalar, genellikle Antalya, Aydın ve Muğla civarında yatırım yapmış bulunmaktadır.

Türkiye, geniş tüketici altyapısı ve Hollanda ile Avrupa'daki iç piyasalara hizmet verebilecek kalifiye teknik personele sahip olması nedeniyle, telekomünikasyon ve bilişim sektörlerinde de Hollandalı yatırımcıların büyük ilgisini çekmektedir. Bu sektörlerde faaliyet gösteren GreenCat, TopTel ve BitBrains gibi Hollandalı firmalar da Türkiye'de yatırım yapmış bulunmaktadır.

3. HOLLANDA'NIN YAŞ MEYVE SEBZE SEKTÖRÜ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Tablo 9. Türkiye'nin Hollanda'ya Yaş Meyve Sebze İhracatı

	2017	2018	DEĞİŞİM
ÜRÜN GRUBU	FOB USD	FOB USD	FOB USD
DOMATES	8.626.661	7.223.437	-16%
BİBER	7.372.367	6.663.054	-10%
KİRAZ.VIŞNE	12.060.499	6.196.480	-49%
GREYFURT	4.497.045	5.011.312	11%
LİMON	2.435.377	3.997.859	64%
İNCİR	5.461.375	3.984.873	-27%
NAR	2.990.075	3.459.759	16%
MANDARİN	2.193.673	2.377.530	8%
ÜZÜM	2.404.606	1.604.783	-33%
AYVA	947.516	1.041.913	10%
ÇAY	255.579	950.479	272%
PATLICAN	687.390	722.183	5%
KABAK	719.323	656.660	-9%
HIYAR.KORNIŞON	617.387	604.154	-2%
KAYISI	355.687	527.559	48%
ERİK	436.300	522.829	20%
HURMA	125.732	522.324	315%
KAVUN	456.739	508.992	11%
ARMUT	251.121	298.238	19%
PORTAKAL	191.867	222.934	16%
KESTANE	155.970	176.993	13%
ŞEFTALİ	124.145	165.506	33%
KARPUZ	62.525	153.786	146%
LAHANA	129.050	147.228	14%
DİĞER TAZE MEYVELER	125.477	128.050	2%
MANTAR	54.400	124.428	129%
DİĞER SEBZELER	59.625	86.136	44%
FASULYE	35.566	70.942	99%
SARMISAK	0	66.692	
HAVUÇ.TURP	47.935	57.436	20%
DİĞER BAKLAGİLLER	39.006	33.732	-14%
ELMA	38.417	29.594	-23%
MARUL.HİNDİBA	78.841	28.603	-64%
ISPANAK	30.879	10.094	-67%
MAYDANOZ	58.698	2.889	-95%
PIRASA	9.006	986	-89%
KARNABAHAAR	3.476	678	-81%
SOĞAN.ŞALOT	37.482	161	-100%
GENEL TOPLAM	54.176.822	48.381.285	-11%

Kaynak: Uludağ İhracatçı Birlikleri (UİB)

2017 yılında Türkiye Yaş Meyve Sebze Sektörünün Hollanda'ya ihracatı 54,1 milyon dolar, 2018 yılında değer bazında %-11 düşüşle 48,3 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir (Tablo 9).

Tablo 10. UYMSİB'nin Hollanda'ya Yaş Meyve Sebze İhracatı

	2017	2018	DEĞİŞİM
ÜRÜN GRUBU	FOB USD	FOB USD	FOB USD
KİRAZ.VİŞNE	10.671.903	4.693.266	-56%
İNCİR	3.719.374	2.410.907	-35%
SİYAH ZEYTİN	1.471.222	1.465.958	0%
NAR	422.082	630.501	49%
DOMATES	834.167	378.977	-55%
BİBER	112.783	340.893	202%
AYVA	227.895	200.373	-12%
ARMUT	100.062	75.433	-25%
KAVUN	0	61.177	
ÜZÜM	101.224	46.975	-54%
PATLICAN	0	35.988	
KARPUZ	0	32.937	
ŞEFTALİ	30.095	28.556	-5%
KABAK	7.406	25.993	251%
ERİK	11.184	24.949	123%
ELMA	0	24.170	
DİĞER TAZE MEYVELER	0	15.694	
LİMON	3.983	15.683	294%
HIYAR.KORNIŞON	0	12.526	
LAHANA	1.079	11.693	984%
PORTAKAL	28.952	8.887	-69%
FASULYE	0	7.522	
GREYFURT	23.024	5.187	-77%
DİĞER BAKLAGİLLER	0	4.872	
KAYISI	0	4.633	
MARUL.HİNDİBA	0	3.412	
HAVUÇ.TURP	0	1.707	
SOĞAN.ŞALOT	0	161	
DİĞER SEBZELER	1.190	131	-89%
MANDARİN	20.362	0	-100%
GENEL TOPLAM	17.831.690	10.649.351	-40%

Kaynak: Uludağ İhracatçı Birlikleri (UİB)

UYMSİB'nin Hollanda'ya ihracatı 2017 yılında 17,8 milyon dolar, 2018 yılında değer bazında %-40 oranında düşüşle 10,6 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. (Tablo 10). Hollanda UYMSİB 2017 yılı ihracatında değer bazında sıralamaya göre

2. sırada yer almaktadır.

**Tablo 11. Hollanda'nın Ürün Grubu Bazında Başlıca Yaş Meyve Sebze İthalatı
(1000 USD)**

		2015	2016	2017
GTİP	ÜRÜN AÇIKLAMASI	1000 USD	1000 USD	1000 USD
	GENEL TOPLAM	6.875.477	7.568.924	8.406.627
80610	Taze Üzümler	631.752	648.424	689.368
80390	Taze/kurutulmuş Muzlar	266.017	354.267	608.355
80440	Taze/Kurutulmuş Avokadolar	308.602	479.924	552.559
80132	Kabuksuz Kaju Cevizi	336.917	337.172	441.105
80510	Taze/Kurutulmuş Portakallar	355.717	358.413	396.438
70200	Taze/Dondurulmuş Domatesler	306.239	306.797	346.602
70190	Taze/Dondurulmuş Patatesler	270.533	310.776	319.305
81040	Yaban mersini ve yaban mersinin diğer kültür cinsleri	164.780	219.920	237.276
80550	Limon ve tatlı limon (taze/kurutulmuş)	202.592	302.263	232.120
81090	Diğer meyveler (taze)	164.110	207.113	230.440
80450	Guava armudu, mango ve mangost	236.885	249.658	229.965
80810	Elma	227.724	220.545	220.512
70960	Biberler- Capsicum veya Pimenta cinsi meyveler	197.453	213.043	220.328
80540	Greyfurt (pomelolar dahil)	102.320	116.199	193.210
80212	Kabuksuz Badem	213.085	195.428	188.848

Kaynak: Trademap

Trademap verilerine göre, Hollanda'nın 6'lı GTİP bazında Toplam Yaş Meyve Sebze ithalatı 2015 yılında 6,8 milyar dolar olarak gerçekleşirken, 2016 yılında 7,5 ve 2017 yılında 8,4 milyar dolara ulaşmıştır (Tablo 11).

Tablo 12. Hollanda'nın Ülke Bazında Başlıca Yaş Meyve Sebze İthalatı (1000 USD)

	2015	2016	2017
ÜLKELER	1000 USD	1000 USD	1000 USD
Dünya	6.875.477	7.568.924	8.406.627
İspanya	1.094.107	1.144.721	1.290.273
Almanya	656.880	728.133	783.001
Belçika	649.748	685.116	753.889
Güney Afrika	586.958	649.408	707.077
Peru	376.753	429.926	479.255
Şili	355.725	400.710	388.745
Kosta Rika	189.321	254.479	332.996
Vietnam	212.087	234.632	313.647
Brezilya	281.929	291.989	299.560
ABD	316.594	290.627	287.109
Fransa	212.806	223.635	260.140
Panama	43.381	88.469	247.402
İtalya	146.596	164.126	179.315
Fas	144.743	153.670	175.649
Hindistan	105.291	125.707	168.778
Mısır	111.087	138.372	158.712
Birleşik Krallık	109.554	123.782	123.020
Meksika	63.578	109.458	109.917
Çin	103.073	117.485	107.223
İsrail	103.084	102.188	98.132
Kolombiya	54.200	77.960	87.363
Polonya	55.354	58.552	82.407
Türkiye	54.875	62.521	80.556
Kenya	54.590	68.015	73.616
Arjantin	80.374	119.820	69.174
Portekiz	65.942	46.604	65.180
Ekvador	44.654	44.439	50.834
Filipinler	23.263	24.659	50.378
Yunanistan	43.351	48.789	47.315
Yeni Zelanda	39.693	40.497	41.272

Kaynak: Trademap

Trademap verilerine göre Hollanda'nın 2017 yılında başlıca Yaş Meyve Sebze ithalatı yaptığı ülkeler; İspanya, Almanya, Belçika, Güney Afrika, Peru, Şili, Kosta Rika'dır. Türkiye, Hollanda'nın yaş meyve sebze ithalatı yaptığı ülkeler arasında 23. sırada yer almaktadır (**Tablo 12**).

İŞADAMLARININ PAZARDA DİKKAT ETMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Ticareti Etkileyen Kültürel Faktörler

Hollandalılar planlı ve çok önceden belirlenmiş programları dahilinde çalışmalarını ile bilinmektedir. Bu nedenle de randevuları çok önceden, hatta aylar öncesinden almak ve randevu saatlerine uymak önem taşımaktadır. Birkaç gün öncesinden, hatta birkaç hafta öncesinden bir firma ya da kuruluştan randevu almak pek mümkün değildir. Bunun nedenlerinden birisi, yukarıda da belirtildiği gibi, Hollandalıların iş etiği ve kültürel özellikleri sonucu, bu konuda yayınlanan kitaplarda da belirtildiği üzere, planlı ve organize bir şekilde çalışma özellikleri olduğu bilinmektedir.

Hollanda'daki işyeri ve diğer kurumlarda iş bölümü tanımı detaylı bir şekilde yapılmış olup, firma ya da kurum içinde ilgili kişi hastalık ya da tatil nedeniyle ofiste olmadığı takdirde, kendisi dönene kadar ya da eğer varsa yerine bakacak kişiye ulaşana kadar epeyce vakit geçmektedir. Ayrıca, Hollanda iş yasalarına göre çalışanların hakları çok iyi güvence altına alınmış olup, hastalık veya diğer nedenlerle, çalışanların, haftalara, hatta aylara ulaşan izinler almaları sık karşılaşılan bir durumdur. Bu da, bir iş konusunda daha önce görüşülen bir kişiye ertesi gün veya uzun bir süre ulaşamamak ve işlerin aksaması anlamına gelmektedir.

Hollanda'nın AB ülkeleri içerisinde yaklaşık % 40'lık bir oranla part- time çalışan kişi sayısının en fazla olduğu ülke olması ve bu nedenle, bir iş konusunda görüşülmüş bir kişiye haftanın bir veya iki günü, ayrıca izin de almışsa üç veya daha fazla gün ulaşamaması anlamına gelmektedir. Tüm bu nedenlerden dolayı, bazen bir firma ya da kuruluştan randevu alabilmek, haftalarca sürebilmektedir.

Çalışanların tatile çıkmaları, genelde Mayıs'ta başlayıp, Eylül ayı ortasına kadar sürmektedir. En fazla tatil yapılan aylar olan, Temmuz -Ağustos ayları arasında hem firmalarda hem de resmi kurumlarda çok az kişiye ulaşma imkanı vardır. Kasım ve Aralık ayları da, çalışanların, Noel ve yılbaşı tatilleri ile kendi izin günlerini birleştirip birkaç haftalık tatillere çıkma alışkanlıkları nedeniyle, randevu ayarlamak için çok uygun aylar değildir.

Hollandalılar iş görüşmeleri esnasında, çok fazla diğer konularda sohbet etme alışkanlığında olmayıp, doğrudan iş görüşmesine başlama eğiliminde olmaları, çok açık konuşmaları gibi özellikleri ile de bilinmektedirler. Sosyal statü ve maddi olanaklara ilişkin abartılı ve gösterişçi davranışlardan hoşlanmayıp, statü göstergesi her türlü davranıştan kendileri de kaçınmaktadır.

Hollandalıların, iş yapma kültürü konusunda daha fazla bilgiye aşağıdaki linkte bulunan, 'Business Negotiator -Netherlands' isimli pdf formatındaki dosyadan ulaşılabilir:

<http://www.hollandtrade.com/business-information/rules-and-regulations/business-behaviour-and-travel/>

Hollandalı firmalarla, çok iyi bir şekilde gözden geçirilerek imzalanmış yazılı sözleşmeler dahilinde ticaret yapmak; gerekirse bu konuda uzmanlaşmış danışmanlık firmalarından hizmet almak, ileride karşılaşılabilecek maddi kayıpların önüne geçecektir. Hollandalı bir firma ile yapılacak bir ihracat veya ithalat sözleşmesi sadece dayalı olduğu hukuki sistemi belirtmekle kalmayıp, aynı zamanda bir tahkim hükmü de içermelidir. Uluslararası Ticaret Odası ve ulusal ticaret odaları, bu tür tahkim kolaylıkları sağlamaktadır.

Bunun dışında Hollanda'da bağımsız tahkim hizmetleri sunan, Hollanda Tahkim Kuruluşu 'NAI' bulunmaktadır. Uluslararası alım satım sözleşmelerinde kullanılmak üzere önerilen bir madde şu şekilde olabilir: 'İşbu sözleşme veya bundan kaynaklanan başka sözleşmelerle ilgili bütün ihtilaflar, İstanbul Ticaret Odası Tahkim Kuruluşu veya Hollanda Tahkim Kuruluşu (NAI) kurallarına uygun olarak tahkim yoluyla kesin olarak çözümlenecektir.'

Para Kullanımı

1889/2005 sayılı AB Yönetmeliği çerçevesinde çıkartılan 195/2008 sayılı Kararname uyarınca, AB ülkelerine (Hollanda dahil) giriş ve çıkışlar esnasında 10.000 euroyu aşan miktardaki her türlü nakit para ve anılan kararnamenin 1.maddesi uyarınca nakit para olarak kabul edilen çek, senet vb. kıymetli evrakın Gümrük idaresine bildirilmesi gerekmekte olup , sözkonusu bildirim yapılmadığı takdirde, kontrollerde tespit edilen nakit para/kıymetli evrakın değerinin 10.000 Euroyu aşan kısmınının % 40'sine kadar varan miktarlarda cezai müeyyidenin, ayrıca nakit para/kıymetli evraka el konulmasının söz konusu olmaktadır.

Bu çerçevede, ağır cezai müeyyidelerle karşılaşılmaması bakımından vatandaşlarımızın Hollanda'ya (ve diğer AB ülkelerine) yapacakları seyahatler esnasında ve AB ülkelerinden ayrılırken yanlarında bulunduracakları nakit para ve kıymetli evrakla (başkasına devredilmesi önünde bir kısıtlama olmayan nama yazılı çekler dahil) ilgili beyan yükümlülüklerine riayet etme konusunda azami hassasiyet göstermelerinin yararlı olacaktır.

Konu hakkındaki ayrıntılı malumata Avrupa Komisyonu'nun aşağıdaki web adresinden erişilmesi mümkün bulunmaktadır.